

Prosinec 2024

Donald Trump se triumfálně vrací do Bílého domu

Irena Krcháková

Shrnutí

Republikánský kandidát na prezidenta Spojených států amerických vyhrál prezidentské volby. Do Bílého domu se tam v lednu vrátí Donald Trump. V součtu získal 312 hlasů volitelů – pro se vyslovilo víc než 76 milionů Američanů. K jeho prioritám patří inflace a pozvednutí americké ekonomické situace a dále americká bezpečnost a omezení imigrace. Plány v oblasti zahraniční politiky se soustřeďují na zajištění míru.

Hlavní body

- Donald Trump se stane prezidentem Spojených států amerických. Volební výsledek není nikterak těsný, naopak se může radovat ze silného mandátu.
- Priority nového prezidenta: Amerika, Američané, ekonomika a imigrace.
- Budoucí prezident sestavuje svůj tým. Přednost dostávají spojenci. Ministrem zahraničí má být Marc Rubio, Elon Musk povede ministerstvo efektivity.
- Je jisté, že Evropa bude muset ustoupit tlaku Spojených států a vynakládat víc peněz na svou obranu. Parné budou i ekonomické ztráty.

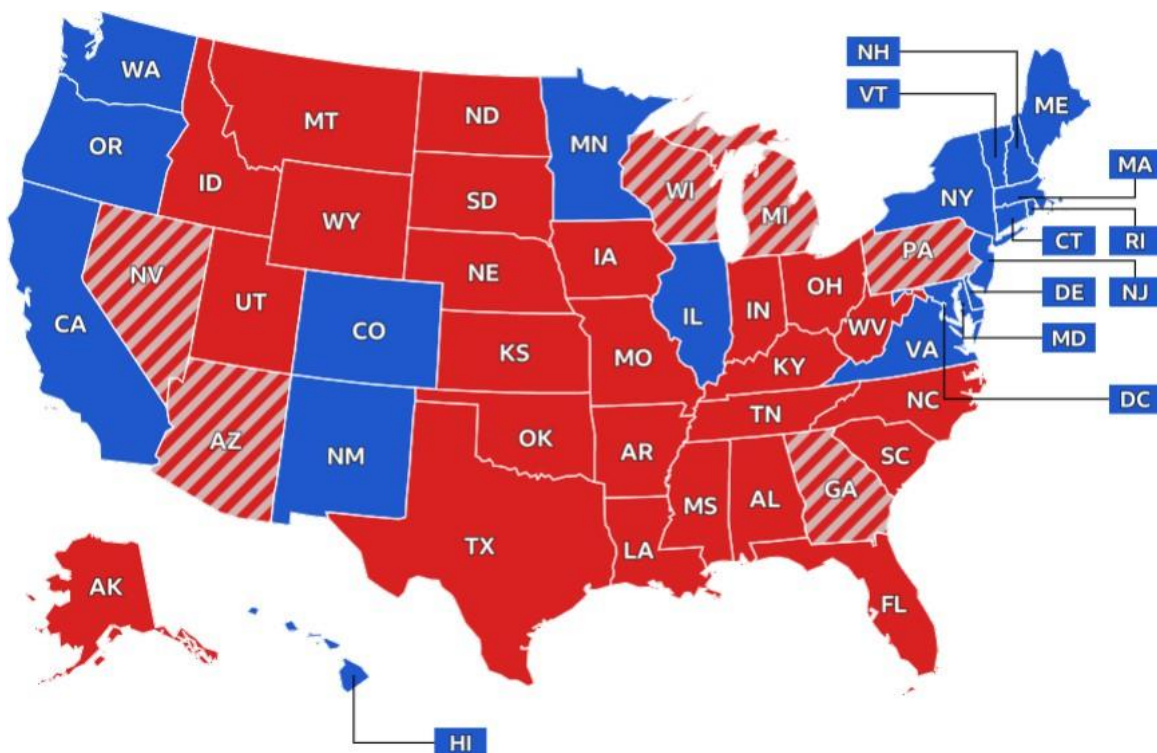
Vítězství Donalda Trumpa

Je rozhodnuto. Republikán Donald Trump se vrátí do Washingtonu. V lednu se na slavnostní inauguraci stane 47. prezidentem Spojených států amerických. Trump, muž, který ve zkratce: během volební kampaně přežil dva pokusy o atentát, je prvním bývalým americkým prezidentem odsouzeným v trestním procesu, neuznal výsledky voleb v roce 2020, kdy prohrál s Joem Bidenem a je docela dobře možné, že na konci mandátu bude nejstarším mužem ve výkonu funkce hlavy státu.

Výsledek voleb není ani zdaleka tak těsný, jak se původně předpokládalo. Přestože například provozovatelé sázkových kanceláří naznačovali, že Ameriku čekají nejtěsnější volby od roku 1970, výsledek nemůže být jasnější. Donald Trump získal 312 volitelů, kdežto jeho protikandidátka Kamala Harrisová 226. Pokud jde o počet hlasů, tak Trumpa volilo 76 057 063 lidí, Harrisovou zhruba o tři miliony lidí méně. USA ale volí prezidenta systémem volitelů, a to znamená, že s výjimkou dvou států (Nebrasky a Maine) nominant získává všechny hlasy z daného státu.

Když bychom se podívali na mapu, je celá červená – tedy v barvách Donalda Trumpa. Republikán nejdříve ovládl klíčové státy Georgii, Pensylvánii a Wisconsin, a to mu prakticky na počet volitelů stačilo k vítězství. Stejně tak bylo zásadní, že získal na svoji stranu velká města jako Miami a Chicago. Uspěl navíc ve volebních obvodech napříč celou zemí. Naproti tomu Kamala Harrisová nedokázala získat dostatečnou podporu ani v tradičních demokratických baštách (Fischer, H., 2024).

Graf 1: Výsledky amerických prezidentských voleb

Zdroj: BBC, 2024

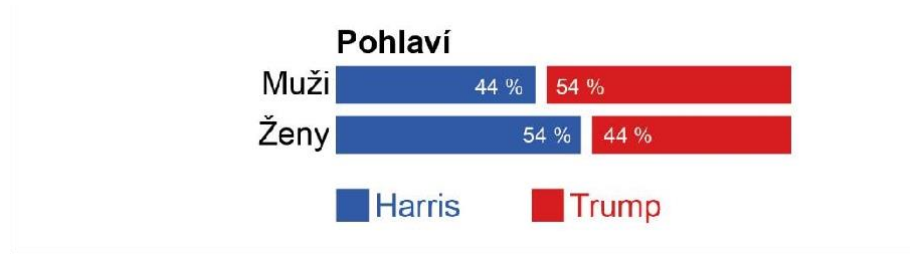
O Trumpovi rozhodli etnické menšiny, pro bylo i více mladých lidí

Demokraté budou výsledky voleb analyzovat, aby se pro příště poučili. Republikáni se poplácají po rameni – protože přece jen Trump dokázal přemluvit na svoji stranu voliče, u kterých se to dosud nedařilo – a pak se taktéž zamyslí, jak to udělat, aby to příště dopadlo ještě lépe.

K základním ukazatelům voličské základny patří: pohlaví, věk, rasa a vzdělání (BBC, 2024)

1. Pohlaví. Pro Donalda Trampa hlasovalo 54 % mužů a 44 % žen.

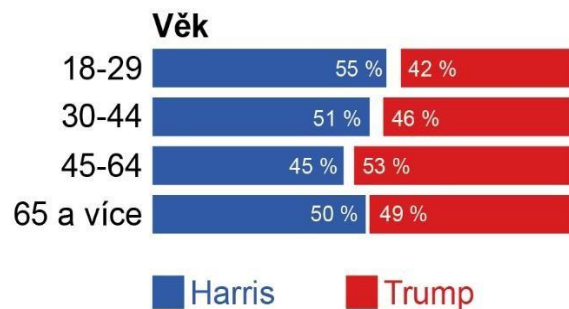
Graf 2: Poměr mužů a žen, kteří hlasovali pro jednotlivého kandidáta.

Zdroj: (BBC, 2024)

2. Věk. Největší podporu měl Donald Trump mezi Američany středního až vyššího věku, naopak nejmenší mezi nejmladšími voliči, i tam je ale patrný výrazný nárůst. 18 až 29 let: 42 %; 30 až 44 let: 46 %; 45 až 64 let: 53 %; víc než 65 let: 49 %.

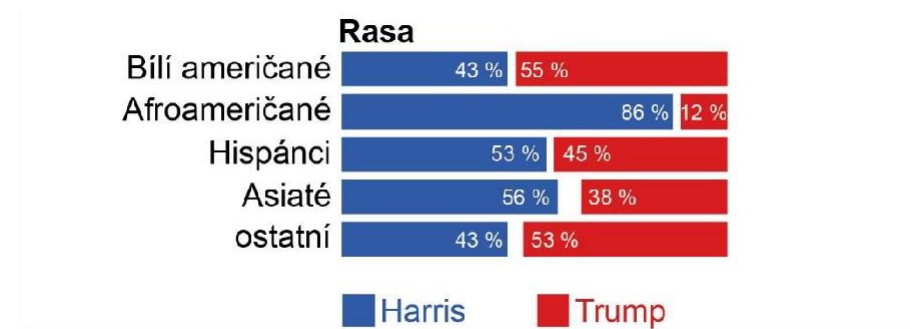
Graf 3: Věk voličů.

Zdroj: (BBC, 2024)

3. Rasa. Dalo se očekávat, že nejsilnější podporu bude mít Donald Trump mezi bílými voliči, a naopak nejmenší mezi černošským obyvatelstvem. Bílý Američané 55 %; černošské obyvatelstvo 12 %; Latinoameričané 45 %; Asiaté 38 %; ostatní 53 %. Je dobré poznamenat, že tentokrát se na stranu republikána přiklonilo daleko více příslušníků etnických menšin, včetně právě černošského obyvatelstva. Ještě výraznější nárůst byl vidět mezi Latinoameričany, což mu zaručilo hlasy v Texasu a Novém Mexiku.

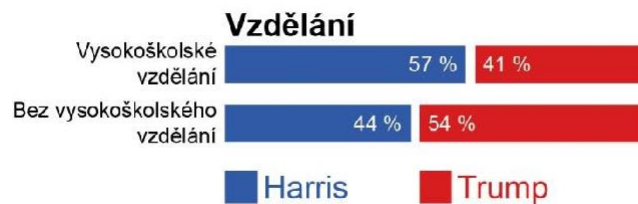
Graf 4: Rasový podíl voličů.

Zdroj: (BBC, 2024)

4. Vzdělání. Podporovatelé Donalda Trumpa mezi vysokoškoláky: 41 % a mezi lidmi bez titulu: 54 %.

Graf 5: Vzdělání voličů.

Zdroj: (BBC, 2024)

Donald Trump čekal na vyhlášení výsledků na Floridě, ve svém sídle Mar-a-Lago. A spolu s ním tam nakonec byly tisíce nadšených fanoušků. Kandidát na prezidenta nakonec nevydržel dlouho otálet a brzy vystoupil s projevem. Jeho priority zazněly hned v prvních větách. Své vítězství označil za nevídané a slíbil, že bude bojovat za všechny Američany. Za cíl si vytyčil uzdravit zemi. Hned vzápětí prohlásil, že Spojené státy musí zapečetit své hranice a lidé můžou do země přicházet pouze legálně. Stejně tak Amerika musí mít silnou armádu. V projevu nezapomněl poděkovat svému podporovateli miliardáři Elonu Muskovi, kterého označil za novou hvězdu. Toliko ve zkratce.

Nový americký prezident a jeho program

A teď podrobněji. V předvolební kampani se Donald Trump soustředil hlavně na oblast ekonomiky a migrace, případně s ní spojenou bezpečnost.

Migrace

Migrace se týkají hned první dva body v programové části Trumpových oficiálních stránek (Donaldjtrump.com, 2024). „Uzavřít hranici a zastavit invazi imigrantů“ a „uskutečnit největší deportační operaci v americké historii“. Naráží tak na možný plán shromáždit v táborech a následně vyhostit ze země nejméně 11 milionů přistěhovalců, kteří nemají potřebné dokumenty.

Trump je známý tvrdým a radiálním přístupem k řešení imigrace už z minulého funkčního období a už ve volební kampani dával najevo, že chce být minimálně stejně odhodlaný. O tom koneckonců svědčí jeho první oznámené kroky. Pomoc s realizací plánů má pomoci Tom Homan, který vedl Úřad pro migraci a cla. Muž známý nevybíravým postojem vůči nelegálním migrantům. Dvojkou politického týmu má být Stephen Miller, tedy pověstný „architekt“ plánů hromadných deportací z Trumpova prvního období.

Ekonomika

„America first“ – a to platí ve všech oblastech, včetně ekonomiky. Nový prezident chce pokračovat v politice ekonomického protekcionismu a plánuje chránit vlastní produkci. Zavést se chystá například vysoká cla na dovoz vybraného zboží jak od spojenců, jako je například Evropská unie, tak ze zemí, které Spojené státy považují za své rivaly, jako je Čína.

Ekonomická politika se bude kromě obchodu týkat především daní a energetiky. Jako prioritu si nový prezident stanovil (1) prodloužení daňových úlev, které byly schváleny už během jeho prvního období 2016–2020. Trump chce podpořit americké rodiny a podniky, speciální opatření mají cílit taky na seniory. (2) Již zmíněné zvýšení cel na úroveň až 20 % na veškeré dovážené zboží. (3) V oblasti

energetiky plánuje omezit regulace těžby ropy, zemního plynu a uhlí a zpřístupnit více federální půdy pro produkci fosilních paliv. Ne dostane zelená politika.

Zahraniční politika – Ukrajina

„Zabránit třetí světové válce, obnovit mír v Evropě a na Blízkém východě a vybudovat nad celou naší zemí velký protiraketový štít Iron Dome – to vše vyrobené v Americe,“ stojí v již citovaném programu Donalda Trumpa. Mnozí státníci v Evropě se ale ptají, co to vlastně znamená. Trump se během volební kampaně i televizních debat vyhnul přímé odpovědi na otázku, zda je v americkém zájmu, aby Ukrajina vyhrála válku s Ruskem. Tvrdil, že chce mír, a že by o něm jednal s vůdci obou stran, jakým způsobem má ale válka skončit, neřekl. Političtí lídři (včetně těch z České republiky) se shodnou, že konflikt je třeba co nejdříve ukončit. Rusko provádí vojenské operace na území Ukrajiny už třetím rokem a Kyjev má před sebou těžkou zimu.

Nedá se ovšem předpokládat, že nový americký prezident zvedne telefon a dohodou s prezidenty Ruska a Ukrajiny dokáže ukončit konflikt během čtyřadvaceti hodin. Je ale téměř jisté, že USA budou hrát klíčovou roli v dalším osudu Ukrajiny. Země například žádala o povolení použít zbraně dalekonosných zbraní na území Ruska. A teď ho taky dostala. Joe Biden souhlasil a to je něco, co nový prezident (pokud by chtěl) jen těžko zvrátí. Toto rozhodnutí zřejmě posune konflikt do další fáze. Ukrajina navíc intenzivně jedná o možnosti vstupu do NATO, bez souhlasu Spojených států ale pozvánku nedostane. A nakonec to bude právě nová administrativa, která bude hrát klíčovou roli při vyjednávání případné mírové dohody. Za Ukrajinu a její spojence je jenom jedna cesta – tedy porážka Ruska. Případné odevzdání území Kyjev důrazně odmítá.

Zahraniční politiku v nové administrativě bude mít na starosti Floriďan Marc Rubio. O něm se na jednu stranu říká, že je zastáncem vyjednávání míru mezi Ukrajinou a Ruskem. Na druhou stranu to ale není přívrženec Moskvy a dá se očekávat, že nebude Moskvě slibovat žádné velké ústupky. Evropa si při myšlence na Marca Rubia může vydechnout, mohla dopadnout hůře.

Zahraniční politika vol. 2 – Blízký východ

Byl to právě izraelský premiér Benjamin Netanjahu, kdo s budoucím prezidentem jednal už během léta. Sešel se s ním na Floridě a je tajemstvím, co všechno si oba politici řekli. A samozřejmě to byl opět Netanjahu, kdo jako jeden z prvních gratuloval Trumpovi ke zvolení a hned si zhruba dvacet minut volali (a v následujících dnech si volali ještě několikrát). Podle premiérovi kanceláře byl rozhovor vřelý a srdečný, mluvilo se o iránské hrozbě.

Z dlouhodobého hlediska Izrael potřebuje USA, aby ubránil svoji existenci. Ze současného pohledu potřebuje podporu ze Ameriky, aby byl schopen efektivně útočit na pozice Hamásu a případně i Hizballáhu v Libanonu. Trump se zároveň nikdy netajil svou podporou židovského státu.

Předchozí administrativa tlačila na Izrael, aby zlepšil situaci v Pásmu Gazy a zabránil humanitární krizi, která tam v důsledku nepropustnosti hranic propukla. Zároveň USA žádaly co nejrychlejší ukončení celé operace vzhledem k deklarovaným izraelským cílům. Samy byly diplomaticky v této otázce velmi aktivní. Amerika vystupuje jako garant bezpečnosti na Blízkém východě a působí jako protiváha síly, kterou disponuje Írán (ve spojení s Ruskem a případně dalšími státy).

Je víc než jasné, že Donald Trump bude podporovat Izrael i nadále. Nechal se slyšet, že na rozdíl od politiky Joea Bidena chce více sladit postoj USA se zájmy židovského státu. Kandidát na ministra zahraničí Marc Rubio se netají tvrdým postojem vůči teroristické skupině Hamás: „Chci, aby zničili všechny prvky Hamásu, které se jim dostanou do rukou. (...) Tito lidé jsou krutá zvířata, která se dopustila strašlivých zločinů.“ (Faguy, A., 2024). Kromě něj jmenuje budoucí prezident do funkce

tamního velvyslance Mike Huckabee, který je taktéž známý jako velký podporovatel Izraele a jeho politiky – podporuje například židovského osady na okupovaném Západním břehu, které většina mezinárodního společenství považuje za ilegální.

Zahraniční politika vol. 3 – NATO a bezpečnost v Evropě

NATO. Spojené státy ani pod vedením Donalda Trumpa pravděpodobně neopustí Severoatlantickou alianci. Pro svět a ani pro samotnou Ameriku by to zkrátka nebylo příliš výhodné. Na druhou stranu se dá očekávat, že „výměnou“ za své členství, podporu a investice do bezpečnosti budou něco chtít. Donald Trump už avizoval, že to nebude levné. Od evropských členských států bude požadovat výrazné navýšení finančních a technologických investic do vlastní obrany. Nyní platí závazek dávat na obranu 2 % HDP. A je třeba podotknout, že zvláště po ruské invazi na Ukrajině začaly evropské státy výrazněji zbrojit. Podle informací NATO je nyní pouze osm států, které investují méně (Chorvatsko, Portugalsko, Itálie, Kanada, Belgie, Slovinsko, Lucembursko, Španělsko). Ostatní členské země závazek plní, ovšem těsně nad hranicí dvou procent (2,00-2,50) je většina. Už minulý generální tajemník Aliance Jens Stoltenberg přiznal, že dvě procenta jsou spíše doporučení a bude nyní na jeho nástupci Marku Ruttem, aby rozvířil debatu o navýšení na tři procenta.

Někteří politologové či komentátoři dávají Trumpovi za pravdu, když říkají, že Evropa musí ručit za svoji vlastní bezpečnost. A je nutné, aby do ní investovali. A jestli k tomu jednotlivé země potřebují tlak ze strany Spojených států, pak nový šéf Bílého domu přichází do úřadu za pět minut dvanáct.

Především zkušenosti z bitevního pole má do bezpečnostní politiky přinést nový ministr obrany. Trump si podle komentátorů „docela nečekaně“ vybral veterána Národní gardy a taky moderátora televizní stanice Fox News Petea Hegsetha. „S Petem v čele se nepřátelé Ameriky budou mít na pozoru – naše armáda bude opět skvělá a Amerika nikdy neustoupí,“ je přesvědčený budoucí šéf Bílého domu (České noviny, 2024). Hegseth platí za dlouholetého přítele a podporovatele Trumpa.

Elon Musk a nový kabinet prezidenta Trumpa

Elon Musk. Nejbohatší člověk planety, majitel sociální sítě (a taky SpaceX nebo Tesly) a velký podporovatel Donalda Trumpa. Po jeho boku stál už během kampaně, a to nejenom penězi, ale taky názory a hlavně vlivem. Nový prezident mu může poděkovat za nové voliče, o kterých pravděpodobně ani nevěděl, že je má. Jenže Musk po kampani neustoupil do pozadí, naopak.

Je to právě Elon Musk, který (s trochou nadsázky) má kancelář v Mar-a-Lago zřejmě hned vedle Donalda Trumpa možná dokonce propojenou tajnými dveřmi. Podle informací světových agentur se od nové hlavy státu prakticky nevzdaluje. Účastní se mnoha klíčových telefonických rozhovorů, včetně například hovoru s ukrajinským prezidentem Volodymyrem Zelenským. Bývá také přítomen u pohovorů, během nichž se rozhoduje o obsazení členů kabinetu a dalších klíčových pozic.

A nakonec je to on, který se stane ministrem – pro efektivitu. Trump k tomu dodal, že je to úřad zřízený mimo rámec administrativy a nebude tak ministerstvem v pravém slova smyslu. Úkolem má být „poskytování poradenství a pokynů mimo vládu“.

Na první pohled je zřejmé, že Donald Trump se poučil z předešlého výkonu úřadu a svůj tým nyní sestavuje úplně jinak. Zatímco po zvolení v roce 2016 si nechal radit a ovlivňovat se názory jiných a do svého kabinetu přijal lidi, které vlastně ani pořádně neznal. A na jméno jim nedokáže přijít ani dnes. Tentokrát se rozhodl, že věci vezme do vlastních rukou. Ve svém floridském sídle si zřídil kancelář a tamní hotely můžou jásat nad tím, že se jim zaplnila kapacita, když se postupně ubytovávají lidé, kteří chtějí být v Trumpově týmu. Budoucí prezident postupně přijímá k pohovorům různé politiky, veterány, byznysmeny a aktivisty, a postupně si vybírá svůj tým. Rozhodl se obklopit lidmi, které dobře zná

a kterým může věřit. Rozhodl se dát přednost loajalitě před politickými zkušenostmi. Rozhodl se mít tým, který přemýšlí stejně jako on a má stejné názory a postoje, a to jak k domácí, tak i zahraniční politice. To může být velmi efektivní systém vládnutí, na druhou stranu ono je dobré, když vám občas někdo řekne to kritické „ne, to bys neměl“.

Závěr

Na první pohled je patrné, že Amerika dala ve volbách přednost sama sobě. Spolu s portrétem nově zvoleného prezidenta Donalda Trampa by v liště pod ním mohlo být zlatým písmenem napsáno „America first“. Víc než 76 milionů lidí si vybralo program republikánského nominanta. A nutno říct, že ten se jím nijak netajil. Od první chvíle servíroval voličům na zlatém podnose, co chce s Amerikou provést: vyřešit situaci s imigranty, pozvednout ekonomiku, chránit tuzemské podniky a v neposlední řadě odmítl dělat pokladničku Evropě. A lidé na to slyšeli spíš než na možná dobře míněné ale nezřetelné sliby jeho protikandidátky Kamaly Harrisové.

Donald Trump se triumfálně vrátí do Bílého domu. A nestane se jen nejmocnějším mužem na světě, ale taky nejsilnějším prezidentem Spojených států v historii. Však na tom taky usilovně pracoval celou svoji kampaň. Základem bylo obklopit se lidmi, které dobře zná, kterým věří a samozřejmě kteří mají peníze. Ukazoval se, jednal, mluvil se svými politickými spojenci, s vlivnými podporovateli, s obchodníky a samozřejmě mimo kategorii stojí Elon Musk.

A tato taktika se teď odráží taky při sestavování vlastního vládního týmu. Nehledě na kritiku ze Senátu nebo z médií, Trump houževnatě nominuje na posty svých ministrů prověřené příznivce a podporovatele. Nesmí ovšem zapomínat, že tady má poslední slovo právě Senát, který musí členy kabinetu schválit. Trump tak může z výšky sledovat, jestli se mu některý ze senátorů vzepře.

Pokud jde o domácí politiku – má nový prezident jasno. Soustředí se na ekonomiku a nelegální imigraci. V zahraniční politice chce působit jako mírotvůrce, který dosáhne míru jak na Blízkém východě, tak i na Ukrajině. Je ovšem otázka, jak toho bude chtít dosáhnout. A jakou to bude mít cenu. Pokud jde o speciální operaci, kterou vede Izrael, tak podpora USA bude nadále pokračovat s cílem zničit tamní teroristické organizace. V otázce Ukrajiny se bude muset Rusku říct, jestli mají v Trumpovi spojence, nebo ne. Spojené státy i Evropa budou chtít konflikt co nejdříve ukončit, Unie ale bude tlačit na to, aby případný „mírový kompromis“ byl vůči Moskvě co nejméně výhodný. Zde je ale dobré položit si otázku, jestli Evropská unie najde dost kuráže jednat vedle Spojených států jako rovnocenný partner.

Závěr

- Fischer, H. (2024, 6. 11.). The key swing states and counties that handed Trump the White House – a visual analysis. <https://www.theguardian.com/us-news/ng-interactive/2024/nov/06/the-key-swings-that-handed-trump-the-white-house-a-visual-analysis>
- BBC (2024, 8. 11.). How America voted in maps and charts. <https://www.bbc.com/news/articles/c0lp48ldgyeo>
- Donaldjtrump.com (2024). <https://www.donaldjtrump.com/platform>
- Faguy, A. (2024, 13. 11.) Where does America's secretary of state nominee stand on key world issues?. <https://www.bbc.com/news/articles/cvg5kzk42xdo>
- České noviny (2024, 13. 11.). Pentagon má vést moderátor Fox News, Muska pověřil Trump škrty ve státní správě. https://www.ceskenoviny.cz/index_view.php?id=2595039

Autor

Irena Krcháková

V minulosti se věnovala především oblasti mediálních studií a sémiotiky, nyní rozšiřuje své obzory na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy v oboru historická sociologie. Zaměřuje se odborně na domácí politickou scénu, sociální a zdravotnická témata a věnuje se také obrannému průmyslu, dopravě a energetice. Má bohaté zkušenosti s mezinárodní politickou agendou, včetně evropských témat, Evropské unie, politiky Spojených států, OSN a NATO. Profesioně se uplatnila jak v rozhlase, tak v České televizi. Ve volném čase se nejčastěji věnuje sportu a své dceři.

Vydavatel

INSTITUT PRO POLITIKU A SPOLEČNOST

Posláním Institutu je zkvalitňování českého politického a veřejného prostředí prostřednictvím profesionální a otevřené diskuse a vytvoření živé platformy, která pojmenovává zásadní problémy, vypracovává jejich analýzy a nabízí recepty pro jejich řešení formou spolupráce expertů a politiků, mezinárodních konferencí, seminářů, veřejných diskuzí, politických a společenských analýz dostupných celé české společnosti. Jsme přesvědčeni, že otevřená odborná diskuse a poznání podstaty a příčin jednotlivých problémů jsou nutným předpokladem jakéhokoli úspěšného řešení problémů současné společnosti.

Martinská 2, 110 00 Praha 1

+420 602 502 674

www.politikaspolecnost.cz

office@politikaspolecnost.cz